

کارگاه آموزشی طرح درس و دوره

تاریخچه و اهمیت برنامه ریزی درسی

تاریخچه برنامه ریزی درسی

- الف) دوره غیر رسمی حوزه برنامه درسی
- سرزمین مصر کهن: اهمیت دادن به عمل بیش از تفکر محض
- براساس شیوه آموزش و پرورش مصریان قدیم، تعلیم فرزندان در منزل، برنامه درسی به صورت وسیعی حرفه ای بوده است.
- توانا ترین دانش آموزان بعدها جذب مدارس مربوط به کارهای دولتی و دادگاهها می شدند. از دیگر دروسی که در طراحی و برنامه ریزی درسی مصریان قدیم دخالت داشته می توان از ریاضیات کاربردی، نجوم، طب، مهندسی و جغرافی نام برد.

- پایه های اولیه برنامه درسی امروز را باید در **شیوه تعلیم و تربیت یونان قدیم** جستجو کرد . به اوقات فراغت توجه ویژه ای داشتند.

- محور برنامه ریزی درسی در یونان قدیم پرورش مطلوب تن و روان بر اساس میانه روی و اعتدال بود .افلاطون در کتاب جمهوری خودش به **برنامه ریزی درسی** پرداخته و یک نظام آموزشی ۱۲ ساله را را خاطر نشان ساخته است و اینکه افلاطون در این کتاب خاطر نشان ساخته که دختر و پسر باید هر دو از آموزشهای لازم برخوردار شوند.

ب) دوران رسمی حوزه برنامه درسی

- برنامه درسی در سطح تخصصی ، و به عنوان یک رشته مستقل ، مرزهای معین خود را در قرن بیستم پیدا کرد و رشد نمود . با این نگرش حرفه ای هیچ کتابی تا سال ۱۹۰۰ میلادی تالیف نشد . تنها استثنا در این مورد کتاب **کلود فرودی** با عنوان (**تاریخ انتخاب و روش مطالعه بود**) که در سال **۱۶۹۶ میلادی** منتشر شد . و **قدیمی ترین کتاب در برنامه ریزی درسی** شناخته می شود .
- کتاب **برنامه درسی فرانکلین بوییت (۱۹۱۸)** ، استاد دانشگاه شیکاگو) **نخستین** کتاب جدید و اساسی برنامه درسی است .
- پروفیسور شوبرت آثار منتشر شده در دوران رسمی برنامه درسی را از سال ۱۹۰۰ تا پایان ۱۹۷۹ گردآوری کرده و با این عنوان انتشار داده است . **کتابهای برنامه درسی : هشتاد سال نخست**

- از مهمترین تاثیر گذاران در امر **برنامه ریزی درسی در دهه ۱۹۳۰ هالیس کسول و داک کمپل** بودند . کتاب انها با عنوان **برنامه ریزی درسی (۱۹۳۵)** اولین کتاب از سلسله کتابهای تلفیقی در زمینه برنامه درسی است.
- در **اواسط دهه ۳۰** که در نتیجه بحران این سالها ، یکباره تعداد دانش آموزان دو برابر شد و تفکر برنامه ریزی درسی از جهات مختلف حرکت می کرد **کازل و کمپل** کتاب خود را با عنوان **خواندنیهایی در زمینه برنامه ریزی درسی** منتشر کردند.
- در دهه **۱۹۴۰ رالف تایلر کتاب اصول اساسی برنامه ریزی درسی** خودش را منتشر نمود . این کتاب کوچک بر اساس نظرات دیویی ، چارتز ، راگ ، بد ، مطالعه ۸ ساله سیلز و سایر منابع برنامه ریزی درسی تالیف شد .
- **طرح درس به شکل امروزی** آن، در سال ۱۹۵۰ به وسیله روان شناسان برجسته امر تعلیم و تربیت "بنجامین . اس . بلوم" شکل گرفت و در سال **۱۹۶۲ "رابرت گلیرز" نظرات تکمیلی** خود را در راستای دیدگاههای بلوم مطرح کرد که تا به امروز نیز مدنظر برنامه ریزان و هدف گذاران آموزشی و دست اندرکاران امور آموزشی در سطح جهان بوده است.

تاریخچه برنامه ریزی درسی در ایران

- داستان شکل‌گیری و تحول برنامه‌ریزی درسی در ایران معاصر را می‌توان در گذر از پنج دوره خلاصه کرد:
- دوره آشنایی (اطلاع ایرانیان از نظام آموزشی اروپا): از ۱۲۳۰ تا ۱۲۹۰ ش.
- دوره عملگرایی (اقدام به برنامه‌ریزی درسی): از ۱۲۹۰ تا ۱۳۴۰ ش. گرایش دولت به نظارت بر نظام تربیتی و پذیرش مسئولیت در این زمینه به همراه توجه به نقش آموزش و پرورش در شکل‌دهی به ارزشهای اجتماعی، سبب شد تا در تنظیم سازمان آموزش و پرورش، نظام برنامه‌ریزی درسی نیز لحاظ شود. برنامه‌ریزی درسی نیازمند دانش برای اقدام بود که ابتدا با ترجمه (انتقال) و تلاش برای انطباق، به این نیاز پاسخ داده شد
- دوره تکوین هویت علمی (ایجاد نظام برنامه‌ریزی درسی): از ۱۳۴۰ تا ۱۳۶۵ ش.
- دوره تحکیم پایه‌های هویتی (تربیت متخصص): از ۱۳۶۵ تا ۱۳۸۵ ش. بعد موضوع تربیت متخصص از طریق اعزام دانشجو و سپس از طریق ایجاد رشته تحصیلی و تربیت متخصص در دستور کار قرار گرفت.
- دوره نقش‌آفرینی (تولید دانش) از ۱۳۸۵ به بعد. این متخصصان یا در درون نظام برنامه‌ریزی درسی رسم‌یه فعالیت گمارده شدند و یا در بیرون از آن به آموزش، پژوهش، نقد و ارزشیابی پرداختند.

تعاریف برنامه ریزی درسی

تعاریف برنامه ریزی درسی

- محتوی و جریان **رسمی و غیر رسمی** که از طریق آن فراگیر معلومات و روش فهمیدن را تحت نظارت محیط آموزشی کسب می کند، مهارتها را فرا می گیرد و نگرش و ارزش گذاری می کند.
- همه فعالیتهای یادگیری فراگیرنده، انواع وسایل آموزش و پیشنهادهای در مورد راهبردهای یادگیری و شرایط اجرای برنامه
- برنامه درسی عبارت است همه تجربه های دانشجو که دانشکده مسئولیت آن را پذیرفته است.
- برنامه درسی به محتوی رسمی و غیر رسمی، فرایند، محتوی آموزشی آشکار و پنهانی طلاق میشود که به واسطه آن فراگیر تحت هدایت دانشکده دانش و مهارت لازم را کسب می کند و ارزشها را در خو دتغییر می دهد.

- برنامه ریزی به مجموعه فعالیتهای منظمی که از تعیین هدف شروع و با انتخاب روشها و وسایل متناسب با هدف ادامه پیدا کرده و سپس به اجرا در آمده و ارزشیابی می گردد برنامه ریزی گفته می شود.

- Curriculum : راهی که باید طی شود .

اهمیت برنامه ریزی درسی

• پرتاب سفینه اسپوتنیک به فضا توسط روسها در سال ۱۹۵۷ از جمله مهمترین وقایع موثر در آموزش و پرورش آمریکا به حساب می آید. این بدان علت است که آمریکائیا علت عقب افتادگی خود را در عرصه فضایی قبل از هر چیز ناشی از **ضعف نظام آموزش و پرورش** دانسته و بر آن شدند که به ویژه از ناحیه برنامه های درسی جریان اصلاحات دامنه داری را آغاز نمایند. لذا دهه ۱۹۶۰ در تاریخ آموزش و پرورش این کشور عنوان «عصر اصلاح برنامه های درسی» curriculum reform نام گرفته است.

من طرح درس می نویسم تا بدانم:

- چه چیزی را می‌خواهم درس بدهم؟
- چگونه می‌خواهم درس بدهم؟
- به چه کسانی می‌خواهم درس بدهم؟
- آیا دانشجویان من راضی هستند؟
- آیا دانشجویان من مطالب را درک کرده اند؟

چرا برنامه ریزی درسی می نویسیم؟

- فرایند یادگیری و عوامل موثر در آن
- استعداد و تواناییهای فراگیر، محتوی آموزشی، نقش معلم، ارتباط متقابل دانشجویان، فضای آموزشی، وسایل آموزشی
- طرح درس برای پاسخگویی به دو نیاز بنیادین در سیستم آموزشی مدرسه، طراحی شده است:
- نیاز به هدفگذاری و برنامه ریزی
- نیاز کنترلی و نظارتی

مزایای طرح درس:

- سبب می شود معلم بخصوص معلم تازه کار تمام مراحل تدریس و جزئیات آن را در دسترس داشته باشند.
- طرح درس باعث می شود عوامل اصلی جریان تدریس در نظر گرفته شود و فراموش نگردد.
- طرح درس سبب می شود معلم با اعتماد به نفس بیشتری در کلاس حاضر شود.
- طرح درس توجه معلم را به انتخاب روشها و فنون مناسب تدریس برای دروس مختلف جلب می کند.
- در جریان طرح درس معلم فرصت خواهد داشت مشکلات احتمالی تدریس را پیش بینی کند.
- وجود طرح درس ارزشیابی تدریس معلم را بوسیله ارزیابان و راهنمایان آموزشی آسان می کند.

کمک به مدرسین در فرایند تدریس:

- برای انتخاب مواد آموزشی
- برای انتخاب و ساختن سوال های ارزشیابی
- کمک در خلاصه کردن و اعلام نتایج ارزشیابی
- در خود ارزیابی و افزایش انگیزش دانشجویان
- پیشگیری از تکرار مطلب
- اطمینان در گنجاندن همه مطالب ضروری
- تدریس بر اساس برنامه ای منظم و از پیش تعیین شده